СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 123. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота 23. червня 1945. No. 123. New York and Jersey City, Saturday, June 23, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПРОБЛЄМИ СВІТА Є НАШИМИ ПРОБЛЄМАМИ, КАЖЕ АЙЗЕНГАВЕР

Ген. Двайт Д. Айзенгавер, вернувши в свій рідний „Мидл Вест", промовляв в Канзас Сити й в промові підкреслив, що Америка мусить співпрацювати з іншими краями, жити в дусі толеранції й згідно з принципами своєї конституції. Наше будуче відношення до світа, казав Айзенгавер, мусить полягати на розумінню, „що проблеми Европи і світа є нашими проблемами, чи це нам подобається, чи ні". Якщоб прийшло до нової світової війни, вона може засягнути і нас, безоглядно на віддаль. Тому, підкреслив генерал, примусова мілітарна підготовка нашої молоді є обовязкова. Та найважніше, чого світ тепер потребує, це морального проводу і харчів.

СЕМА ПОЗИЧКА ВЖЕ ПЕРЕВИЩЕНА!

Вже проголошено, що сподано бондів Семої Военної Позички на суму майже 16 біліонів долярів, значить на два біліони більше, як вимагала державна скарбниця. Та не дуже дописують бонди „Е", себто ті, що на малі суми, які купує пересічний загал. Їх треба доконче далі купувати, бо саме вони є забеспекою перед інфляцією.

ПРО СТАЛІНА І МОСКВУ.

У. Щ. Вісті помістили статтю Юрія Яновського, друковану в Києві, про талановитого українського поета, Максима Рильського, знагоди 35-річчя його літературної діяльности. Зачинається та стаття від того, що Рильський є автором „Пісні про Сталіна", що „стала любимою піснею українського народу", зокрема такі слова, як „слова Сталіна між нами, воля Сталіна між нас". Критик наводить ще з іншої пісні про те, як „ми прапор сталінський як сонце піднесли". В дальший характеристиці творів цього поета говориться про те, як він „славить найбільшого полководця всіх часів, батька нашої вітчизни — Сталіна", та як завертає усі народи до „столиці батьківщини — Москви", де „непогаслий свободи рубін світові світить" і де „громом лунає там Сталіна слово". А далі ще таке: „І світить, як маяк усій землі Москва в день бурі світової".

За таке писання, як стверджує Яновський, сипляться почесті... Ось так виглядає критика творів українського поета, що то мусить писати про Сталіна і Москву. Та тепер і вистав в театрі не зачнеш, поки не проголосиш, як пишуть совєтські газети, „здравницю", себто привіт „на честь вождя народу і червоної армії товариша Сталіна".

АСИСТЕНТ - ПРОФЕСОР А. МИХАЙЛЕНКО.

Від весни цього року є асистент-професором в саскачеванськім університеті в Канаді канадійський українець Андрій Михайленко, що був там від 1939 року інструктором електричної інжинірії. Родився в Борден, Саскатун, 1909 року. Високі та університетські науки кінчив в Саскатуні, а в 1933 році виїхав до Англії, де студиював в Імперіял Каледж оф Саенс енд Текнолоджі та одержав там диплому. Відбув теж подорож по Европі, а зокрема відвідав Галичину та Городенку, звідки походять його родичі. Завжди цікавився українським життям і брав у ньому активну участь.

Про цей саскачеванський університет, що тепер має нову українську силу, треба ще сказати, що в ньому від минулого року українська мова є признана як окремий предмет, а для її навчання є іменований д-р Кость Андрусишин, що тепер докінчує студії з словянознавства в Гарвардськім університеті. В професорськім складі є д-р Т. К. Павличенко, професор ростинности і голова дослідного департаменту в тій ділянці, Д. Максимюк є інструктором інжинірії, а панна Щербан є інструкторкою в відділі економії. В університеті вчить теж великий приятель українців, історик проф. Симпсон. Визнаний університетською владою український студентський клюб „Альфа-Омега" має вже тепер 40 членів, але в університеті є 75 студентів українського роду.

ЩО ПИШЕ ҐРАБСКІ?

Станіслав Ґрабскі, бувший польський міністер, що то заповідав у Польщі, що повстала по першій світовій війні, що за 25 років і сліду не стане з українців в Галичині, тепер пише таке:

„З українцями дальше нормальне співжиття в одній державній організації стало неможливим... Чи це кому подобається, чи ні, повоєнна Польща буде державою виключно польського народу, ледви з кількома відсотками національних м е н ш и н". Далі стверджує, що Польща втратила „около сім міліонів українців і білорусинів".

СТОЛИЧНИЙ ТЕАТР МУЗИЧНОЇ КОМЕДІЇ В КИЄВІ.

Артистичний колектив того театру такий: Б. Василев, В. Новінська, Ю. Росіна, В. Козерацький, Л. Пресман та інші. Підготовили і виставляють: „Сорочинський ярмарок", „Розкинулось море широко", „Маріца", „Сільва", „Принцеса цирку", операбуф Лекова „Жирофле-Жирофля. Ту останню ставлять: Постановник Б. Балабан, художник М. Ліпкін, балетмайстер Б. Таїров, головний дирігент Н. Гінзбург, переклав текст Г. Плоткін. Підготовляють виставу „Весілля у Малинівці" Л. Юхвіда. Ставить режисер О. Завина. Це все відноситься до 1944 року. На 1945 рік заповіджено: оперу Зупе „Бокачіо", „Святиня шлюбу" Лябіша, „Пензанські пірати" Соливана. З українських творів: „Шельменка денщика" з музикою Рябова, а заразом з письменником Ю. Мокрієвим театр працює над оперетою „Нащадок гетьмана". Як художників, що займатимуться виставами подано В. Меллера та М. Акімова.

„НАЙМИЧКА" ВЕРИКІВСЬКОГО

В „Київському академічному ордена Леніна театрі опери та балету ім Шевченка" розпочато сезон по вигнанню німців новою оперою М. Вериківського „Наймичка", в постановці В. Манзія і А. Хвостова. Директор театру М. Пашин. Лібретто до опери за мотивами поеми Шевченка написав погибший на фронті поет К. Герасименко. О головних ролях виступали: М. Литвиненко-Вольгемут, В. Боришенко, Л. Руденко, І. Паторжинський, М. Котишева. Диригував В. Тольба.

„УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІМ".

Такий напис видніє на гарній будівлі в Монтреалі (Канада), який закупила Філія Українського Національного Обєднання (УНО). Дім находиться при розі вулиць Принц Артур і Ст. Лаврент. В цім домі буде приміщена в першу чергу Рідна Школа. А далі, як заповідають, плекатимуть там українське мистецтво.

ЛОНДОН ЯК ТИМЧАСОВИЙ ОСІДОК.

Це мова про тимчасовий осідок для тої нової Ліги Націй, що її статут вже виготовлений в Сан Франсиско і де вона формально повстане. В Лондоні будуть відбуватись дальші наради різних комітетів, що матимуть за завдання пустити в рух машину отсеї нової міжнародної організації для забеспеки миру.

ЦІЛКОВИТА АМЕРИКАНСЬКА ПЕРЕМОГА НА ОКІНАВІ

По 82 днях такої тяжкої й завзятої боротьби на Окінаві, якої досі не було на Пацифіку, адмірал Честер Нимиц проголосив, що острів здобутий. Жертви, які треба було понести, теж значні. Число ранених, пропавших і вбитих виносить 45,029, а може дійти до 50,000, бо ще фльота не подала повної листи. Японці втратили до 95,000 вояків, з чого є 90,401 вбитих. Окінава це велика мілітарна база, з якої вже буде можна атакувати цілу Японію.

В НАУКУ ДЕКОМУ З УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ!

Дня 13. червня б. р. в салі опери в Сан Франсиско, де відбуваються наради в справі створення міжнародної організації для забеспеки мира, концертував польський артист Артур Рубінштайн. Ввійшовши на сцену розглянувся між прапорами різних націй і побачив, що нема польського біло-червоного прапора. Тоді сів до фортепіяну і відігравши американський гимн, встав, і промовив до публики ось такими словами: Хочу в тій салі, де ріщається доля світу, відіграти ще гимн мого краю, Польщі — „Еще Польска не згінела". Публика приняла це з небувалим ентузіязмом. І ніяка промова не булаб зробила більше для Польщі, як отсей поступок. Так пишуть...

ЦИФРИ І ЦИФРИ...

Віктор Бєліков подає через Пресову Обслугу Всеслов'янського Комітету в Москві про „Велику відбудову господарського й культурного життя західних областей Української Радянської Республики". Та про щоб не говорено — то самі цифри. А про людей, що думають, як живуть — нічого. Хіба догадуватись можна, що як пишуть, що „уряд позичив селянам 8,700 тон насіння", то щось тут неясне... Бож стільки було совєтських комунікатів про те, як населення (ограблене дочиста німцями!) як тільки німців не стало, враз з привітами Сталінови стало давати совєтській владі не тільки те, що вона наложила, але ще багато збіжа в дарунку... Або що то значить, що „видається 130 газет". Що за газети, хто видає, хто редагує, хто дописує?

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

КУПУВАТИ БОНДИ і ЖЕРТВУВАТИ!

Як хочемо бути в сучасну пору добримо американськими патріотами і гуманними людьми, так сповнім негайно два обовязки.

В першу чергу купім додатковий бонд Семої Воєнної Позички, проголошеної департаментом скарбу на те, щоб дати нашому урядови грошеві засоби на щасливе й переможне докінчення другої світової війни, себто на змушення Японії до безумовної здачі в подібний спосіб, як це сталось з націстичною Німеччиною. Купити такий бонд наказує нам добро нашого краю, себто наше власне добро. Купити такий бонд доражує нам наш розум, що вказує нам на найліпшу фінансову інвестицію, найбільш відповідну для робітника, що на гріш тяжко працює і його щадить та хоронить. Купити додатковий бонд доражує нам ще страх перед інфляцією, перед обезціненням доляра. Бо коли тих долярів між людьми багато і всі хочуть доконче за них щось таке купувати, чого є мало, а то й дуже мало, то ціна на товари мусить іти вгору, а вартість гроша спадати. Це надзвичайно велика небеспека для цілого краю і для кожного з нас. Зате інвестиція гроша у державних бондах є не тільки ощадністю, але ще й добрим способом на те, щоб не дати спадати вартості доляра. Ці речі треба нам усім добре розуміти і згідно з таким розумінням поступати.

Значить: Купім негайно ще додатковий бонд Семої Воєнної Позички!

Та є ще один добрий спосіб доброго орудування грошем. Це такий, що памятає, що не всі люди є в такому щасливому положенню, що можуть гріш заробити, що не всі можуть жити в щасливій Америці, що не всі мають дах над головою, що не всі мають ложку теплої страви хоч раз на день, що не всі мають в що вбратись, що не всі живуть так свобідно, як ми, бо нераз гнані як ті пси за те, що старались бути в життю добрими і чесними, що вірили в науку Христа, а не покланялись діяволам.

Ось таких нещасливих людей є нині повно в світі. І добрі люди їм помагають. Замісць витрачувати гріш на різні не так дуже потрібні речі чи витребеньки і тим обнижувати вартість доляра, вони дають того доляра на допомогу нещасним. Як знаємо, маємо в Америці, Богу дякувати, міліони ось таких людей, що жертвують і жертвами виявляють своє братолюбіє.

Найнещасливіші з нещасливих є нині в світі українські жертви війни. Всі ми вже про це знаємо. Але ще не всі відзиваємось на ту страшну недолю наших рідних в такий спосіб, як це повинно бути з людьми добрими, гуманними. Ще багато з нас не розуміє чи не відчуває, що не можна заспокоїти свого сумління тим, що кинеться доляра на ратунок наших ближніх і рідних. **Бож тут треба більшої жертви! Правда, ми не є багатіями, але і не є ми жебраками. Тому і не поступаймо як жебраки, чи як господарі-скупендряги!**

Тому хай стане не одного і не одну з нас і на стодоляроу жертву!

Та яка та лепта не булаб, більша чи менша, вона доконче потрібна. І то від кожного і кожної з нас. Тому не зволікаймо з нею!

М. РУДНИЦЬКИЙ ПРО МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО.

Большевицькі У. Щ. Вісті з 17. червня б. р. помістили, мабуть як передрук, „статтю професора Михайла Рудницького п. н. „Митрополит Андрій Щептицький". М. Рудницький це колишній літературний співробітник львівського „Діла", що перейшов на комуністичний бік, як Совети заняли Львів за першим разом, коли то були в спілці з Гітлером.

В статті передається родовід митрополита, а потім розбирається ширше віру митрополита в те, що він „зможе понести в маси українського населення, живучого за Збручем, ідею католицизму і разом із цим самостійництва". Пишеться, що митрополит „вперто обороняв позиції галицько-українських політиків" з 1914 року, що вірили, що царська Росія буде розбита, та що здійсняться німецькі пляни, а „в цих плянах малось на меті створення „самостійної" України при допомозі Німеччини". Далі пишеться про „націоналістичні організації", що „ішли на поводі фашистівської пропаґанди, яка підготовлялась до хрестового походу проти всіх словян на Сході". А „митрополит Шептицький мовчки допомагав цій пропаґанді". На тому тлі змальовується дальшу діяльність митрополита Шептицького. Тільки, пише автор, „цікаво, що митрополит Шептицький від часу виникнення воєнних дій між Німеччиною і Радянським Союзом в 1941 році не вірив в перемогу Німеччини". Та хоч не вірив „митрополит всеж спробував використати похід німецько-фашистських військ на Київ і негайно післав туди своїх місіонарів, щоб вони підготовляли ґрунт для унійської пропаґанди". Далі кажеться, що 25 років радянської влади для митрополита не існували, він не міг бачити дійсности. Про „націоналістів" і „уніятських священиків", що втікли перед большевиками, каже Рудницький, що „вони не послухали голосу свого провідника (себто митроп. Шептицького. - Ред.) й кинули свій народ". Кінчиться стаття тим, що зі смертю митрополита настало таке положення: „Уніятська церква в Західній Україні, що одним оком дивилась на Рим, а другим на Берлін, зісталась на роздорожжі без жадних політичних і соціяльних ідей, а український народ, серед якого вона повинна була працювати, пішов уперед, здобуваючи ці ідеї власними силами, як підсказувала йому власна свідомість і голос честі".

Коли читаємо такі „статті", тих, що, як признаються, нераз „заходили до митрополита", то приходиться вірити тим страшним чуткам, що до нас доходять про відносини в Галичині, зокрема про розстріли українських священиків і мучеництво української церкви, та про те, що такі як М. Рудницький докладають ще своїх рук до цеї руїни.

ПРО „ПЕРЕМІНИ" ТА „САМОСТІЙНИКІВ" У ПАРИЖІ.

А Петришев пише в Новім Русскім Слові про настрої серед „русских" у Парижі. Пише про різні переміни в советськім посольстві, а саме, що посол Богомолов уже „скасував" такий спосіб говорення з ним, до якого звикли старі комуністи, а то вживаючи слова „товариш". Тепер він „ексцеленція" для чужих, а для своїх близьких: Александер Єфремович. Тепер посол буває в золотім мундурі в католицькій катедрі в Парижі, але до російського собору приходить „помолитись в піджаку", як і складає візити російському єпископови Евлогієви. Петришев ще згадує і за інші „переміни". Ото пише таке: „В часі німецького панування німців в Західній Европі й нападу на Росію дуже прорідли ґрупи українських самостійників. Тепер як німці понесли повну поразку, ті ґрупи так якби зовсім пропали. Петлюрівська орієнтація на Німеччину — схарактеризована в поговірці: „ще не вмерла Україна від Киева до Берліна" — обернулась в глупоту". Тільки грузинська ґрупа, пише Петришев, стала ще більше русофобською, ніж була нею передше, але то вже вплив поляків...

Як бачимо російська чорносотенщина ще не вигибла, коли ще й тепер повторюється стару, нікчемну і чорносотенну вигадку про — „Україну від Киева до Берліна".

ФРЕД ЗАПЛІТНИЙ — НОВИЙ ПОСОЛ.

З округи Давфин в Манітобі вийшов послом до канадійського парляменту Фред Заплітний як кандидат кооперативно-державної федерації (сі-сі-еф). Є він з українського роду. Роджений і вихований в Канаді, виріс на фармі. Був 12 років учителем, а в роках 1938-39 президентом Північно - Західного Товариства Учителів в Канаді. Є членом партії від 1935 року, а минулого року належав до провінціональноѕ екзекутиви партії. Заповідають, що він буде в парляменті співпрацювати з послом Антоном Глинкою.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ НЕ ЖДІТЬ! НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ! АЛЕ КУПІТЬ БОНД ОБОРОНИ СЕЙЧАС!